

Sygn. akt: III Ns 554/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Irma Lorenc
Protokolant:	sekr. sądowy Marika Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2018 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z wniosku M. R.

z udziałem J. R., T. M. (1), D. R., K. R. (1) i Z. M.

o stwierdzenie nabycia spadku

postanawia:

stwierdzić, iż spadek po L. R., zmarłym w dniu 20 czerwca 1988 r. w S., posiadającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w S. przy ul. (...), nabyli wprost na podstawie ustawy: żona J. R. oraz dzieci T. M. (1) i K. R. (2) w udziałach po 1/3 (jednej trzeciej części), a wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne – córka T. M. (1).

Sygn. akt III Ns 554/17

UZASADNIENIE

W dniu 3 listopada 2017 r. wnioskodawczyni M. R. złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po L. R., zmarłym w dniu 20 czerwca 1988 r. w S., przed śmiercią stale zamieszkałym w S. przy ul. (...). Wnioskodawczyni wskazała, iż spadkobiercami zmarłego są : żona J. R. oraz dzieci T. M. (1) i K. R. (2), który zmarł w dniu 7 sierpnia 2010 r., a którego spadkobiercami są żona D. R. i dzieci – wnioskodawczyni oraz K. R. (1). We wniosku wskazano również, że spadkodawca nie pozostawił testamentu, zaś w skład spadku po nim nie wchodzi gospodarstwo rolne, a jedynie grunt rolny o powierzchni poniżej 1 ha, na którym nie była i nie jest prowadzona działalność rolnicza.

Uczestnicy nie kwestionowali wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

L. R. zmarł w dniu 20 czerwca 1988 r., pozostając do śmierci w związku małżeńskim z uczestniczką J. R.. Ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawca miał w S. przy ul. (...). Spadkodawca posiadał dwoje dzieci – uczestniczkę T. M. (1) i K. R. (2).

K. R. (2) zmarł w dniu 7 sierpnia 2010 r. Spadek po nim nabyła wnioskodawczyni M. R. oraz uczestnicy D. R. i K. R. (1).

J. R., T. M. (1) i K. R. (2) nie składali oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po L. R.. Nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia po zmarłym, ani nie zrzekał się dziedziczenia po nim.

dowody :

- odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 3-6, 10, 13
- postanowienie z dnia 19.10.2010 r. k. 7
- zeznania i zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni k. 50
- zeznania i zapewnienie spadkowe uczestniczki T. M. k. 50

W skład spadku po L. R. wchodzi gospodarstwo rolne – nieruchomość rolna zabudowana o powierzchni 0,8483 ha przy ul. (...) w S., dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Została ona nabyta przez spadkodawcę i jego małżonkę na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej i była wykorzystywana m.in. jako przydomowy ogródek, w którym hodowano warzywa na potrzeby rodziny. Przed podjęciem stałej pracy zawodowej, jeszcze przed śmiercią spadkodawcy, J. R. hodowała na terenie tej nieruchomości również krowy, świnie i kilka kur. Zaprzestała tej hodowli po podjęciu pracy. J. R. po śmierci męża przeszła na rentę rodzinną. Posiada ona wykształcenie podstawowe. J. R. w chwili śmierci męża nie miała ukończonych 60 lat, ani nie była niezdolna do pracy.

K. R. (2) wyprowadził się z domu rodzinnego przed śmiercią ojca. Ukończył szkoły kolejowe i pracował jako elektromonter na kolei.

T. M. (1) w dniu 12 czerwca 1974 r. ukończyła (...) Szkołę Budownictwa Rolniczego dla Pracujących w S..

dowody:

- wydruk z kw k. 41-47
- świadectwo ukończenia szkoły k. 56a
- zeznania i zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni k. 50
- zeznania i zapewnienie spadkowe uczestniczki T. M. k. 50
- zeznania uzupełniające uczestniczki T. M. k. 57-58
- zeznania uczestniczki D. R. k. 58

Sąd zważył, co następuje:

Podstawę prawną wniosku stanowił art. 1025 §1 k.c., w myśl którego Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę.

Wskazać w tym miejscu należy, iż ze względu na to, iż L. R. zmarł 20 czerwca 1988 r.

przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy należało stosować regulacje prawne obowiązujące w tej dacie, a zatem przepisy kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. z 1982 r. Nr 11, poz. 81) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (tekst jednolity Dz.U. z 1983 r. Nr 19, poz. 86).

Stosownie do art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, przy czym – zgodnie z § 2 - dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W przedmiotowej sprawie nie było sporne to, że spadkodawca nie pozostawił testamentu, toteż należało ustalić krąg jego spadkobierców ustawowych. W myśl art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Jak wynikało z przedstawionych w toku sprawy odpisów skróconych aktów stanu cywilnego oraz zapewnień złożonych przez wnioskodawczynię i uczestniczkę T. M. (1), do których wiarygodności Sąd nie powziął zastrzeżeń, spadkodawca posiadał małżonkę – J. R. oraz dzieci T. M. (1) i K. R. (2). Osoby te, co jest bezsporne, posiadały zdolność do dziedziczenia (art. 927 k.c.), nie zostały uznane za niegodnego dziedziczenia po zmarłym (art. 928 k.c.), nie zrzekały się dziedziczenia po nim ani też nie składały oświadczenia o odrzuceniu spadku, ani o jego przyjęciu. Zgodnie natomiast z art. 1015 § 2 k.c. brak oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania jest jednoznaczny z przyjęciem spadku wprost.

W świetle powyższego stwierdzić należało, że spadek po L. R. nabyli w udziałach po jednej trzeciej części wprost z mocy ustawy jego żona J. R. oraz dzieci T. M. (1) i K. R. (2).

Jednocześnie jednak należało uwzględnić fakt, iż jak wynika z wydruku z księgi wieczystej nr (...) w skład spadku po L. R. wchodzi nieruchomości rolne zabudowane o powierzchni 0,8483 ha przy ul. (...) w S. stanowiąca przedmiot wspólności ustawowej małżeńskiej spadkodawcy i J. R..

Zgodnie z § 1 ust.1 przywołanego wyżej rozporządzenia z dnia 28 listopada 1964 r. nieruchomości uważa się za rolne, jeżeli jest lub może być użytkowana na cele produkcji rolnej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, przy czym stosownie do jego ust. 3 - nie uważa się za nieruchomości rolne nieruchomości należących do tej samej osoby lub osób, jeżeli ich łączny obszar nie przekracza 0,5 ha. Jak wynika z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, za gospodarstwo rolne uważa się wszystkie należące do tej samej osoby (osób) nieruchomości rolne, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z budynkami, urządzeniami, inwentarzem żywym i martwym, zapasami oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. W świetle powyższych regulacji każdy grunt, który jest lub może być użytkowany na cele produkcji rolnej uznawać należy za nieruchomości rolne, jeżeli jej obszar przekracza 0,5 ha. Bez znaczenia zatem pozostawało, czy przedmiotowa nieruchomości była użytkowana na cele produkcji rolnej, wystarczające bowiem dla uznania jej za nieruchomości rolne było to, by mogła być na te cele użytkowana. Nieruchomością tą należało również uznawać za gospodarstwo rolne, skoro mogła stanowić ona zorganizowaną całość gospodarczą wraz z budynkami, urządzeniami, inwentarzem żywym i martwym, zapasami oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

W świetle art. 1066 k.c. w stwierdzeniu nabycia spadku wymienić należy osobno spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne oraz ich udziały w tym gospodarstwie.

Zgodnie z art. 1059 k.c. spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności albo
- 2) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 3) są trwale niezdolni do pracy.

Odnosząc się do przesłanki wskazanej w art. 1059 pkt 1 k.c. należy wskazać, że zgodnie z art. 160 § 1 k.c. własność nieruchomości rolnej lub jej części może być przeniesiona na rzecz osoby fizycznej tylko wtedy, gdy nabywca:

- 1) stale pracuje w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) ma kwalifikacje, do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Zgodnie zaś z § 3 ust. 1 cyt. wyżej rozporządzenia za kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego uważa się ukończenie szkoły rolniczej, przysposobienia rolniczego lub uzyskanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodach rolniczych.

Jak wynikało ze złożonych w tej sprawie zeznań i zapewnień spadkowych, których wiarygodność nie budziła wątpliwości, ani J. R., ani K. R. (2) nie pracowali stale w gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej, ani nie posiadali kwalifikacji do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Jedynie T. M. (1) kwalifikacje te (w rozumieniu § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia) posiadała, albowiem ukończyła szkołę rolniczą, o czym przekonuje treść przedstawionego przez nią świadectwa z dnia 12 czerwca 1974 r. Pozostali spadkobiercy w chwili śmierci L. R. nie spełniali również przesłanek określonych w art. 1059 pkt 2 i 3 k.c. – nie byli małoletni, nie pobierali nauki zawodu, ani nie uczęszczali do szkół, jak również nie byli trwale niezdolni do pracy. Wskazać w tym miejscu należy, iż w świetle § 7 ust. 1 w zw. z ust. 3 analizowanego rozporządzenia spadkobierców uważa się za trwale niezdolnych do pracy, jeżeli:

- 1) osiągnęli wiek - kobiety 60 lat, a mężczyźni 65 lat i nie wykonują stałej pracy, która stanowiłaby dla nich główne źródło utrzymania, lub
- 2) zostali zaliczeni do I lub II grupy inwalidów w trybie i na zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Tych kryteriów żadna z ww. osób nie spełniała.

Reasumując – jedynie T. M. (1) odpowiadała warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności, albowiem posiadała kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego, a tym samym dziedziczyła gospodarstwo rolne po spadkodawcy, zgodnie z art. 1059 pkt 1 k.c.

Mając na względzie powyższe orzeczono jak w sentencji.